

Krajowa Rada
BEZPIECZEŃSTWA
RUCHU DROGOWEGO

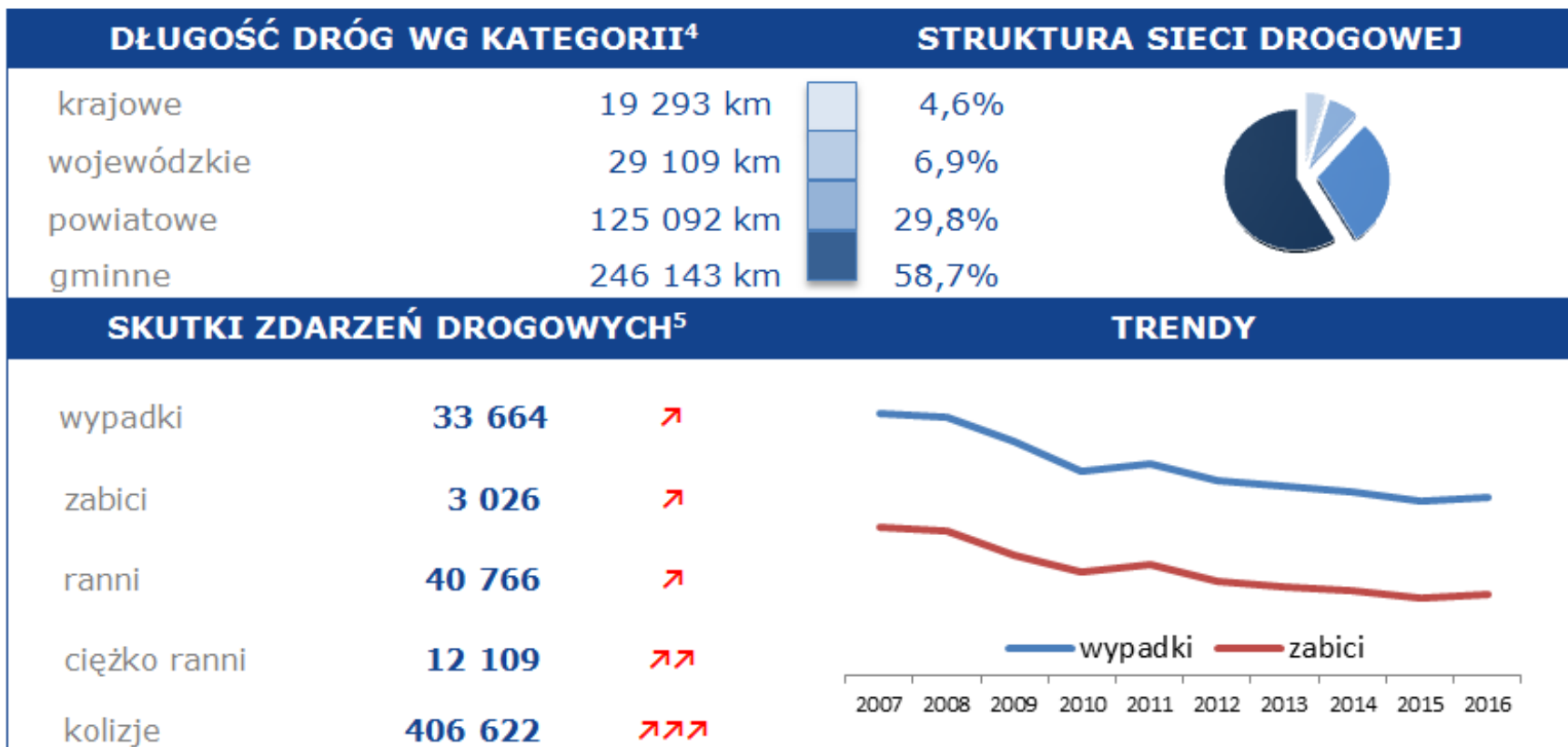
Bezpieczeństwo niechronionych użytkowników dróg

mgr inż. Marek Wierzchowski

IV Konferencja „Praktyczne zagadnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego”
Zielona Góra, 9 czerwca 2017 r.

Podstawowe dane statystyczne wg GUS (2015/2016) i SEWIK (2016)

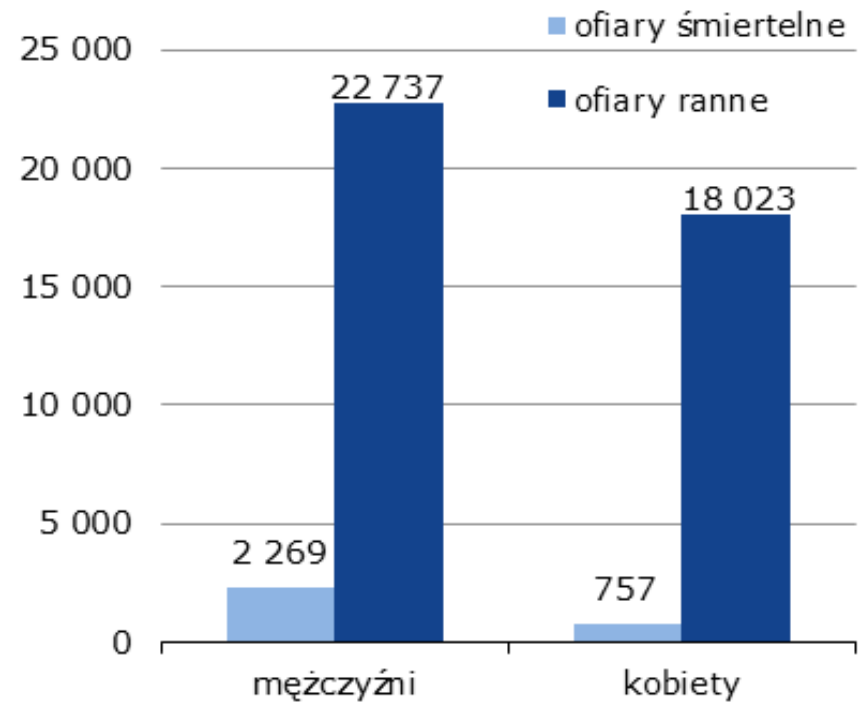
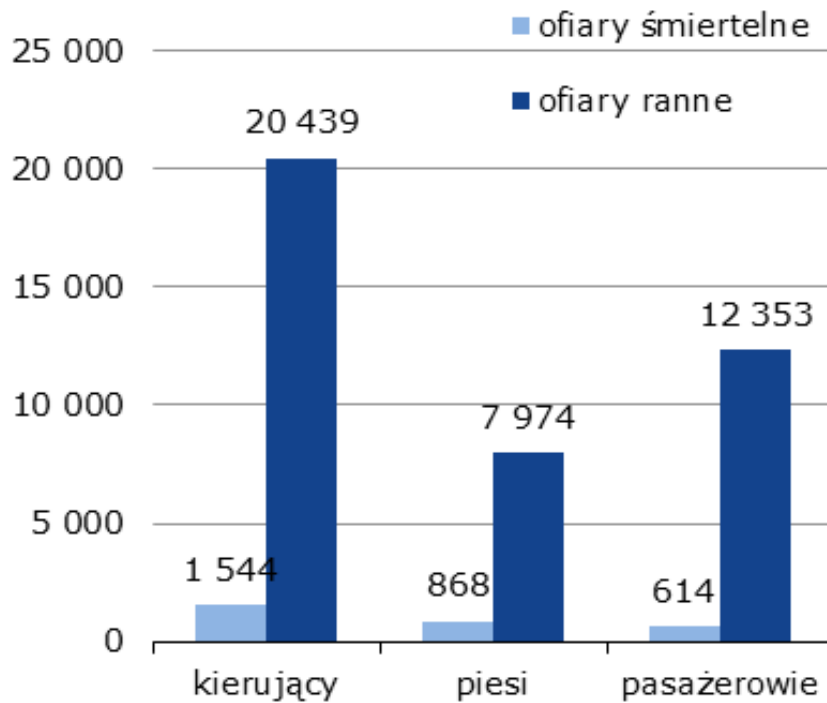
W porównaniu z rokiem ubiegłym:

- ↗ - wzrost 0-5%
- ↗↗ - wzrost 5-10%
- ↗↗↗ - wzrost >10%
- ↘ - spadek 0-5%
- ↘↘ - spadek 5-10%
- ↘↘↘ - spadek >10%
- - bez zmian

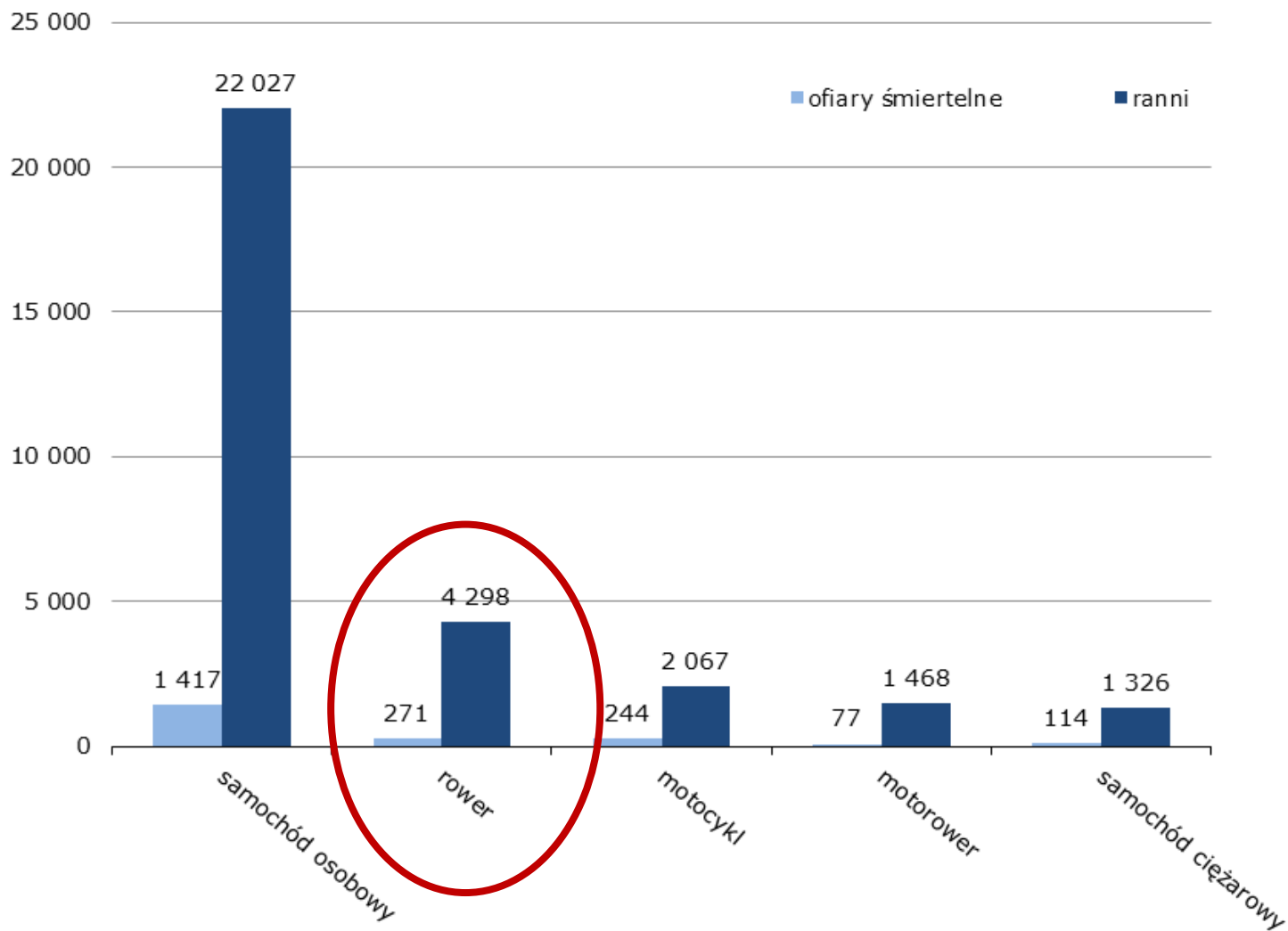
Struktura wypadków

UDZIAŁ WYPADKÓW		
	2015	2016
Z udziałem pieszych	26,0%	25,1%
Spowodowanych niedostosowaniem prędkości do warunków ruchu	20,6%	21,4%
Spowodowanych przez młodych ⁶ kierowców	16,9%	17,3%
Z udziałem rowerzystów	14,1%	14,1%
Z udziałem nietrzeźwych	9,5%	8,8%
Z udziałem motocyklistów	6,5%	6,8%
W wyniku najechania na drzewo	5,4%	5,6%

... kto był ofiarą?

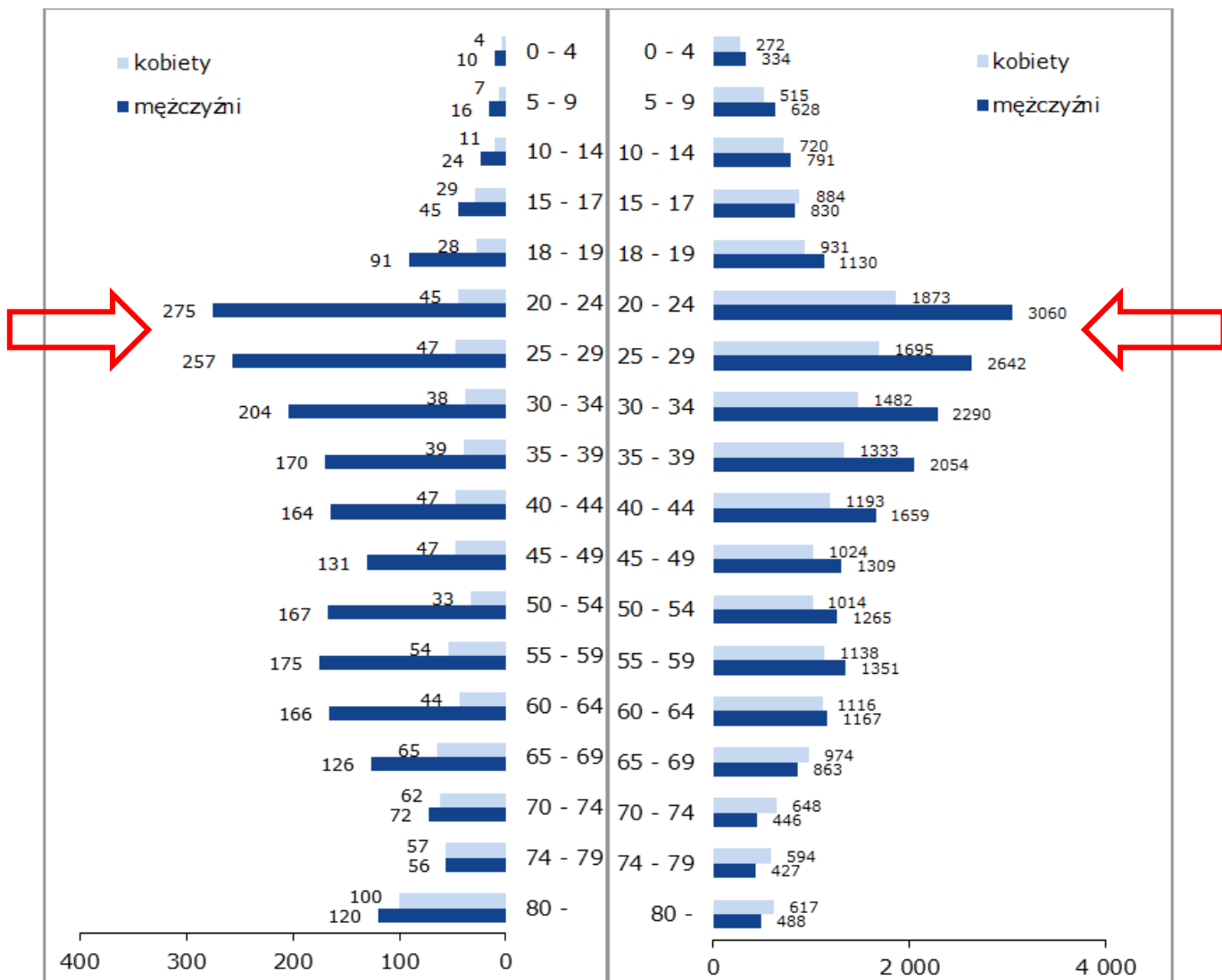
... jakim pojazdem poruszały się ofiary?

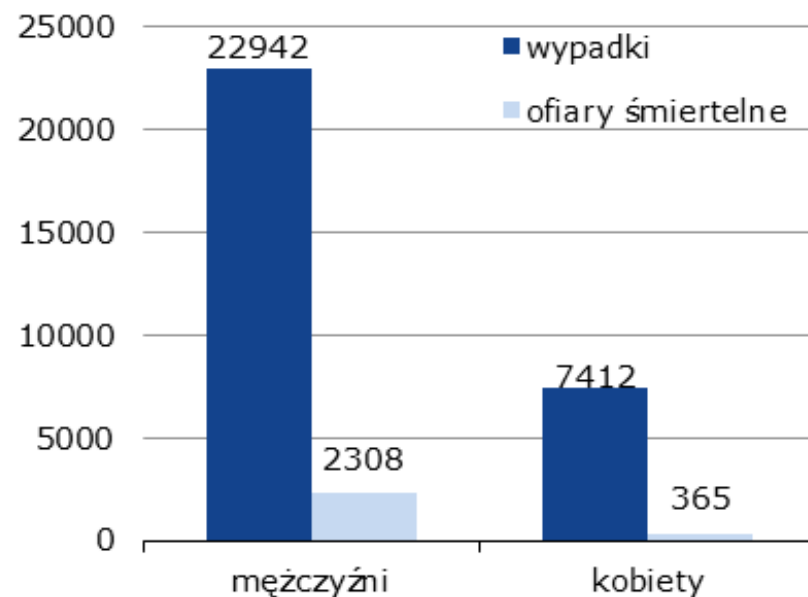
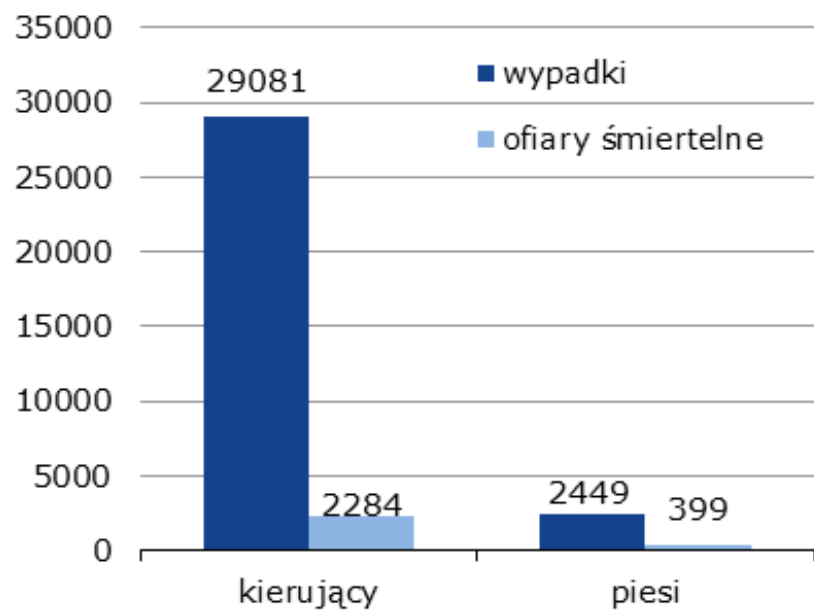
... w jakim wieku były ofiary?

OFIARY ŚMIERTELNE

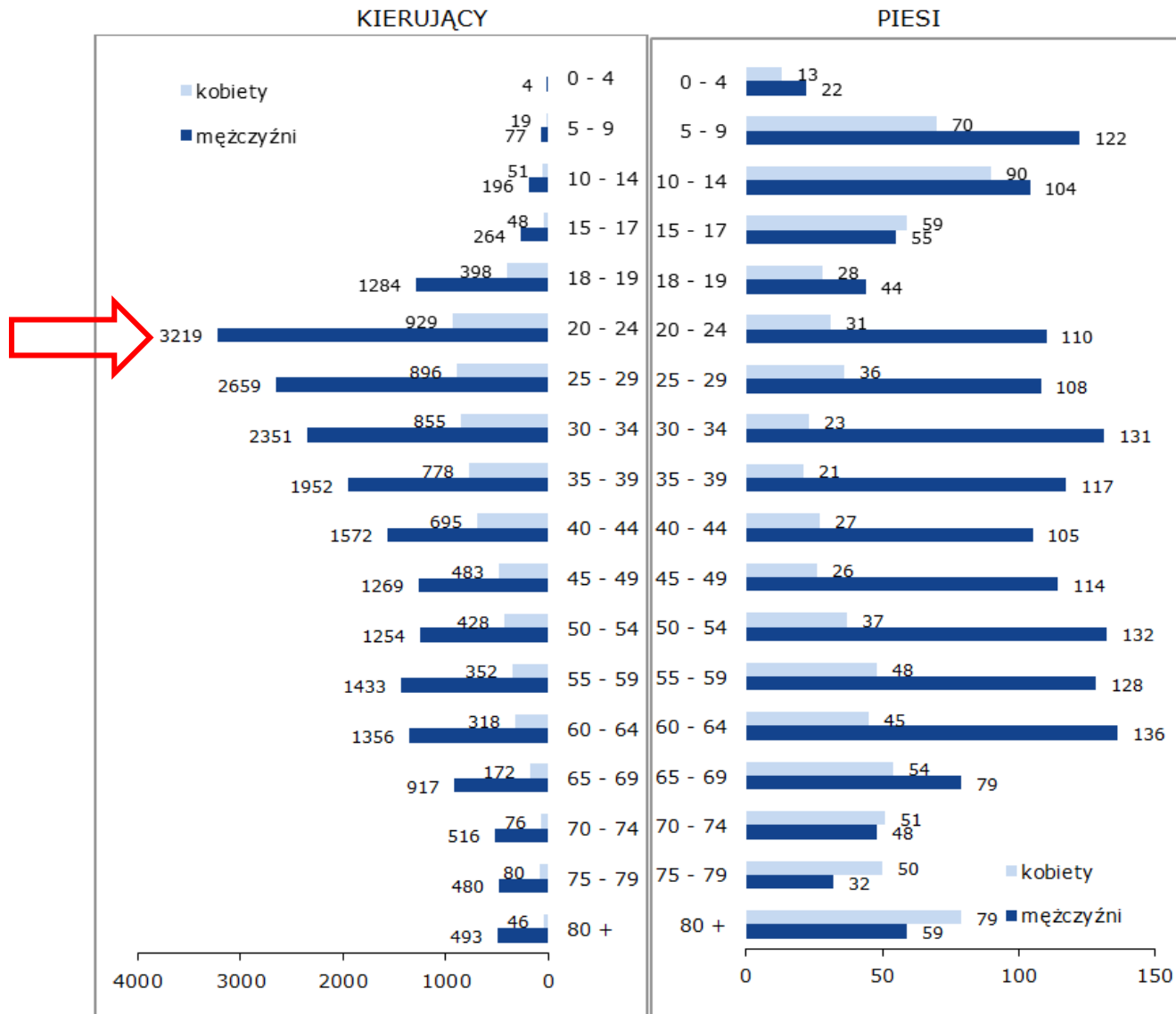
OFIARY RANNE

... kto był sprawcą?

... w jakim wieku byli sprawcy ?

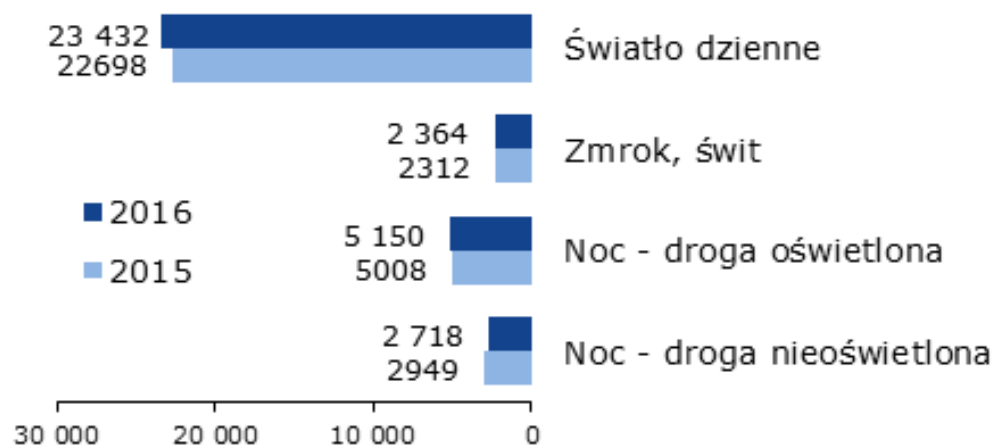

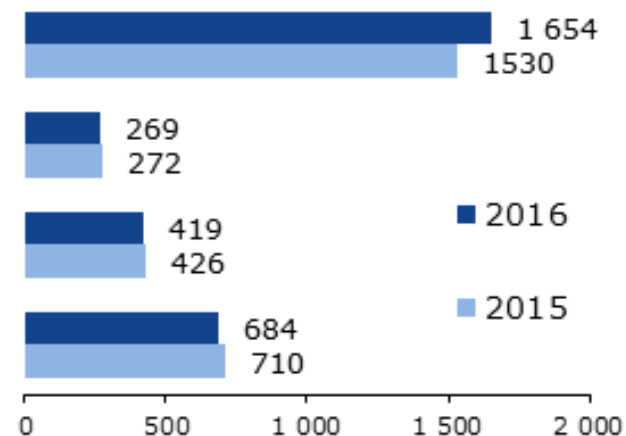
Okoliczności wypadków

... przy jakim oświetleniu?

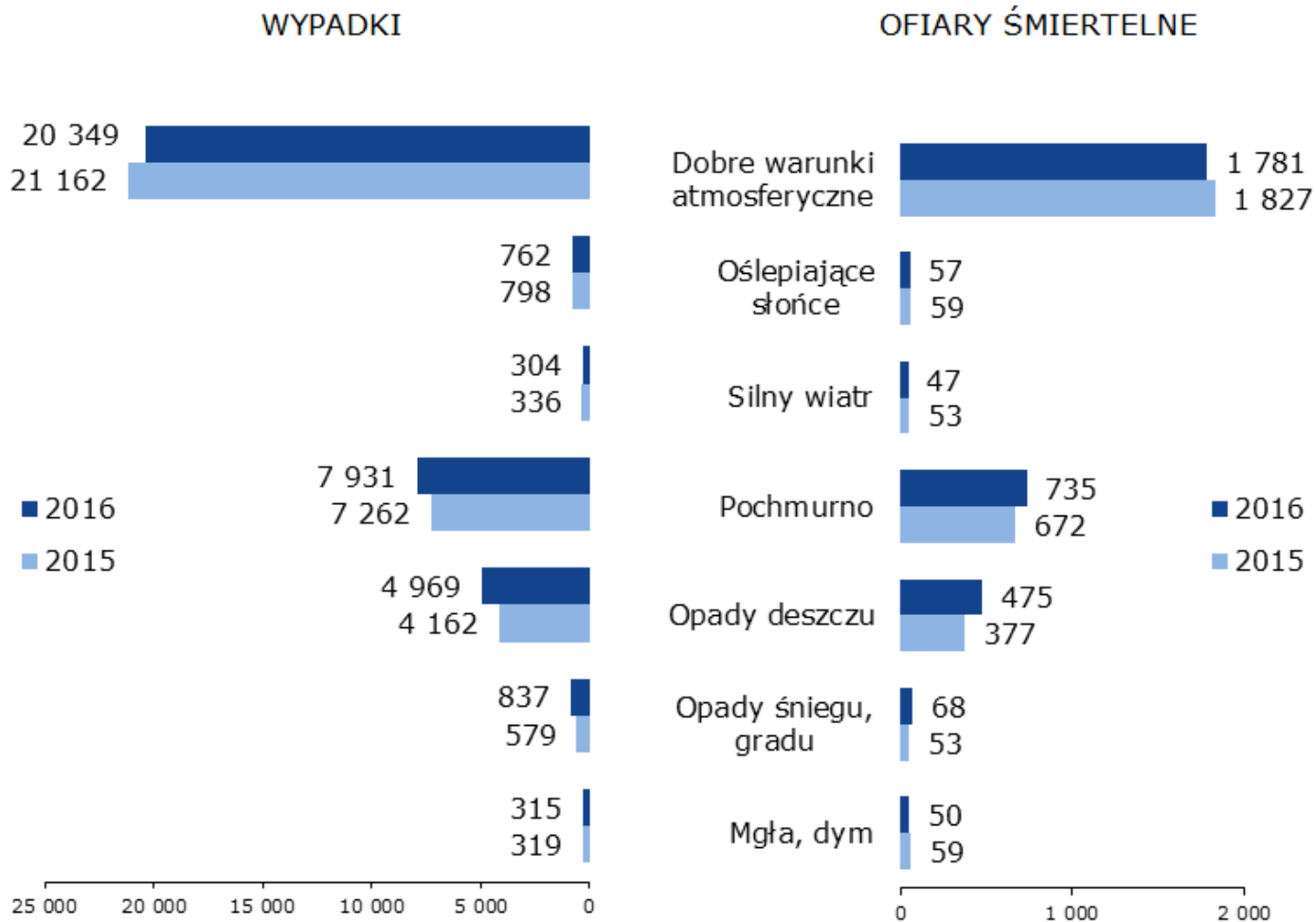
WYPADKI

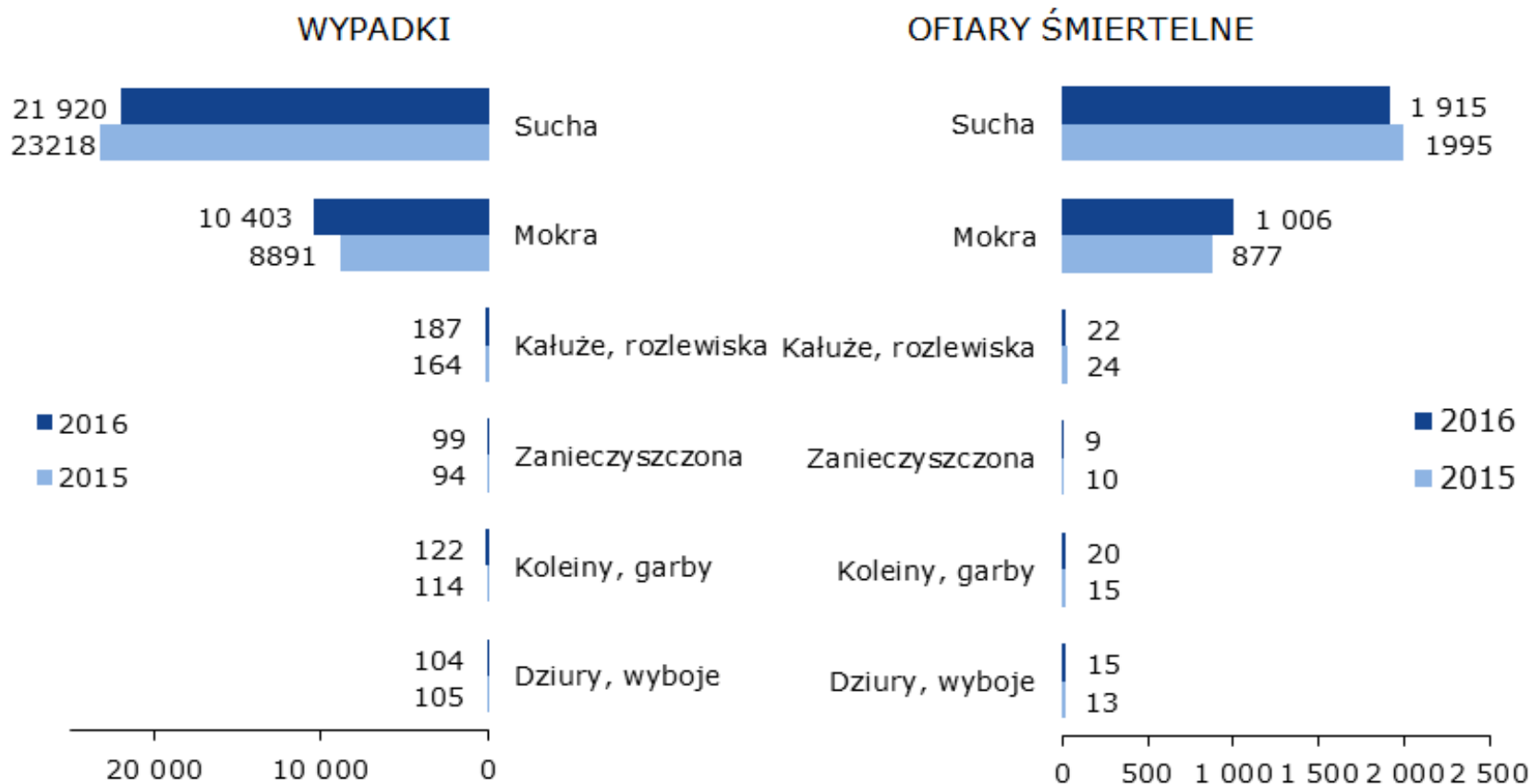
OFIARY ŚMIERTELNE

Okoliczności wypadków – warunki atmosferyczne

Okoliczności wypadków – nawierzchnia jezdni

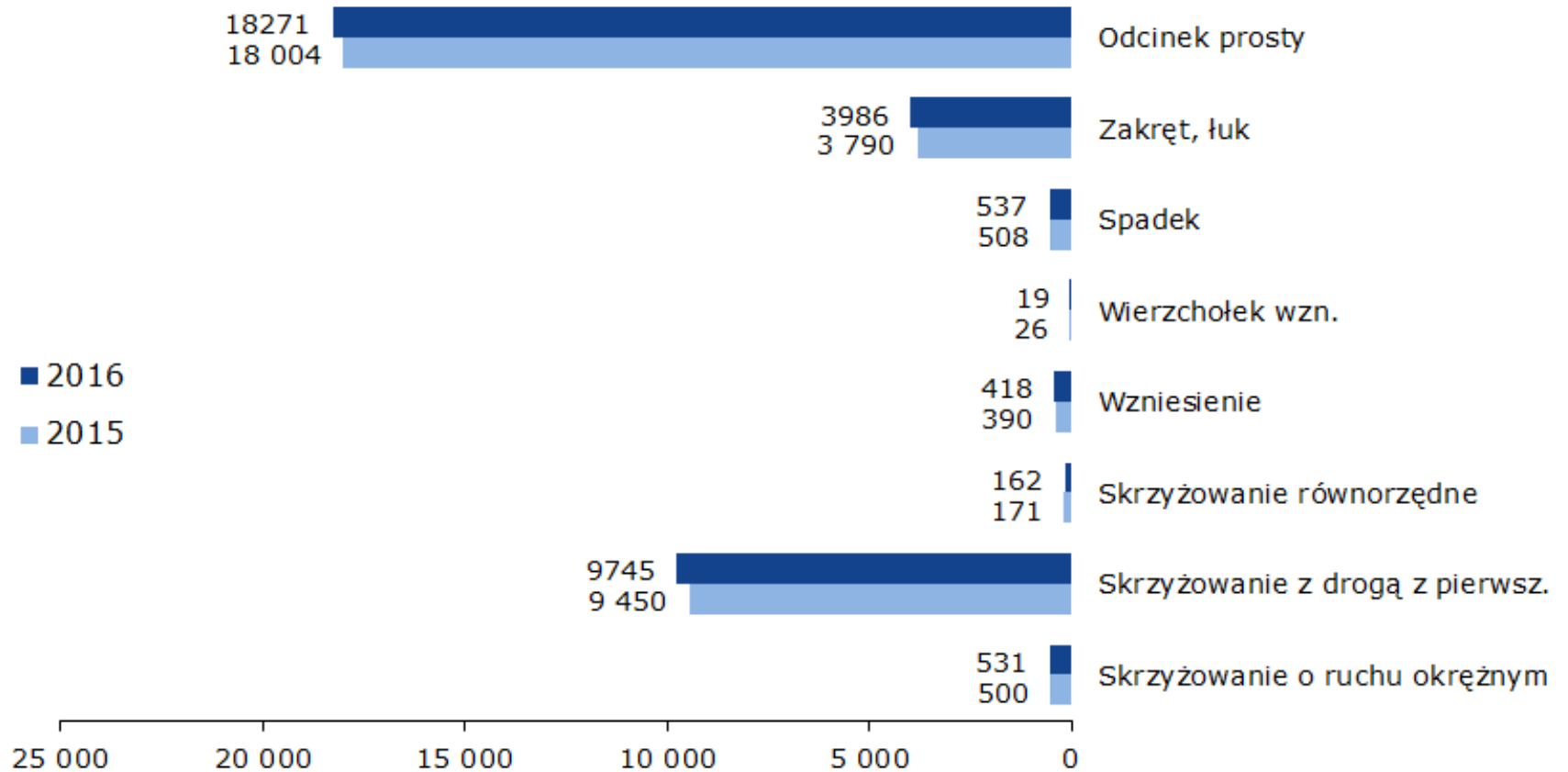
Miejsca wypadków

... na jakim obszarze?

Obszar	Wypadki		Ofiary śmiertelne		Ofiary ranne		Ciężkość wypadku (ofiar śmiert. / 100 wypadków)
	ogółem	%	ogółem	%	ogółem	%	
Zabudowany	23 869	70,9	1 275	42,1	27 696	67,9	5,3
Niezabudowany	9 795	29,1	1 751	57,9	13 070	32,1	17,9
O g ó ł e m	33 664	100	3 026	100	40 766	100	9,0

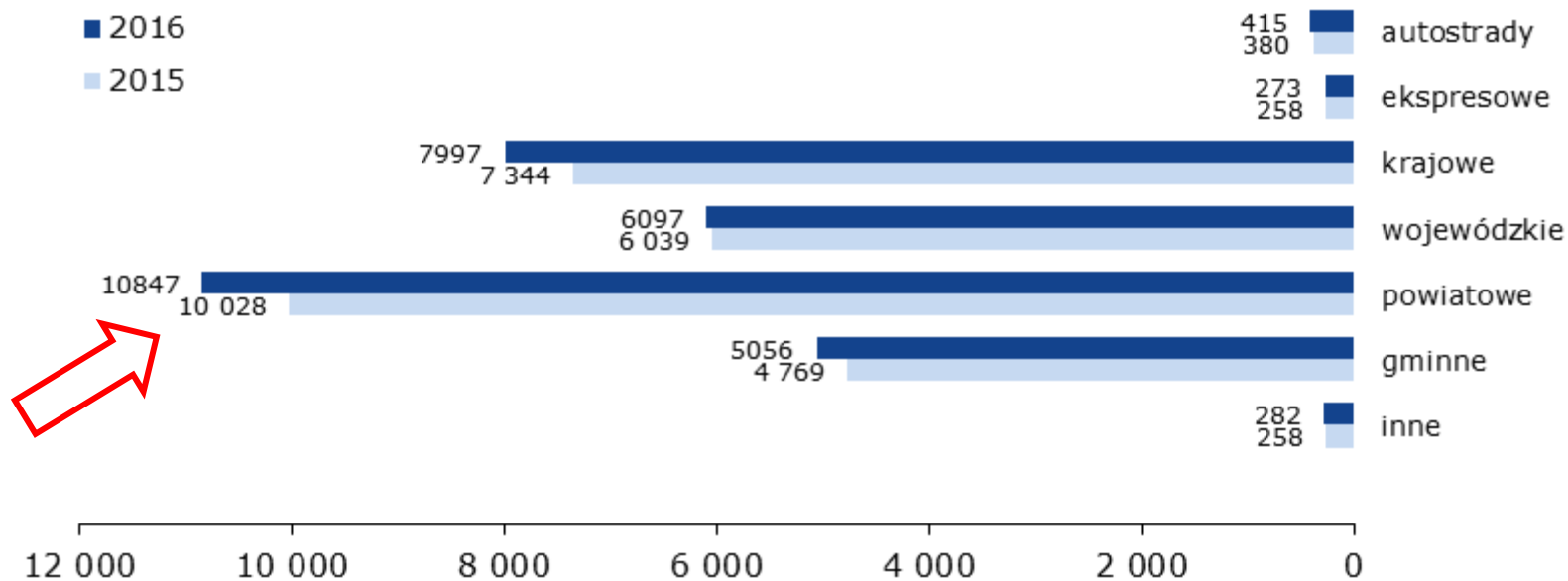
Miejsca wypadków – na jakim odcinku drogi ?

WYPADKI

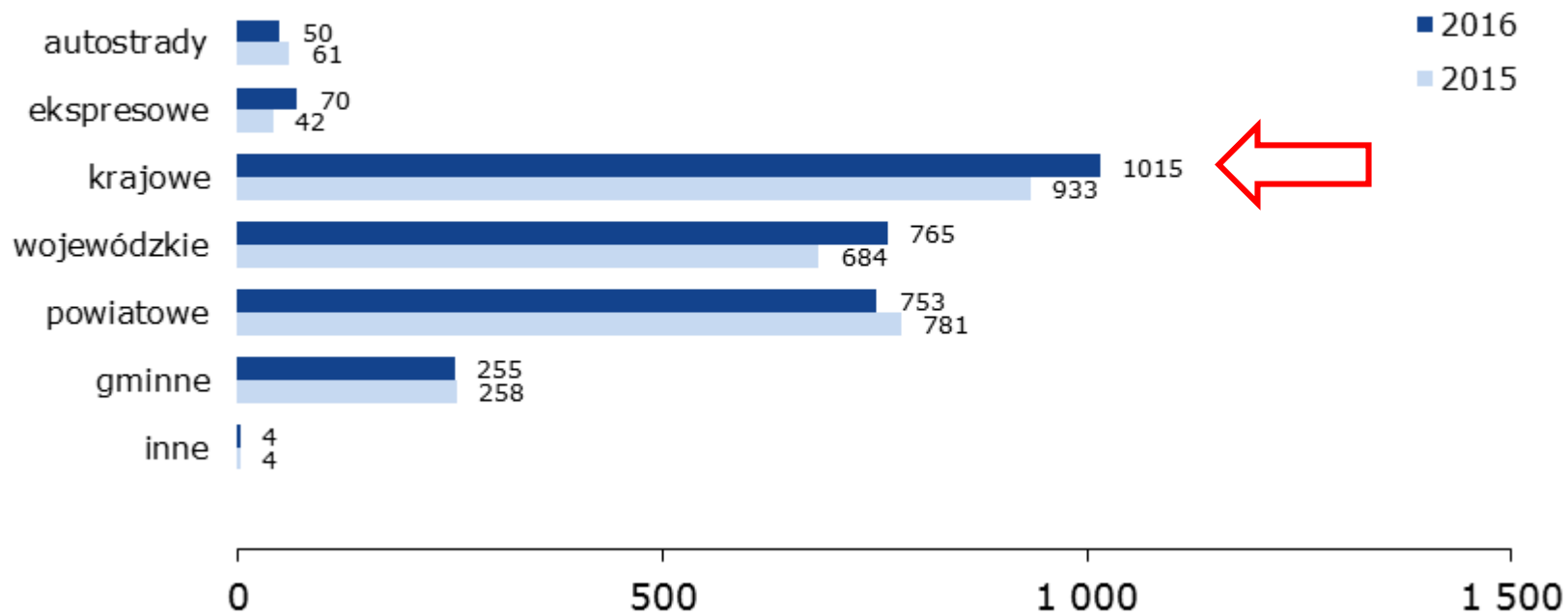

... na drodze jakiej kategorii?

WYPADKI

OFIARY ŚMIERTELNE

Krajowa Rada
BEZPIECZEŃSTWA
RUCHU DROGOWEGO

MAPY RYZYKA DROGOWEGO DLA POWIATÓW

**Metodologia klasyfikacji ryzyka
dla wybranych rodzajów wypadków
drogowych na drogach
wojewódzkich oraz dla obszarów
województw i powiatów wraz
z dokonaniem klasyfikacji
i przedstawieniem wyników
na mapach**

Etap I

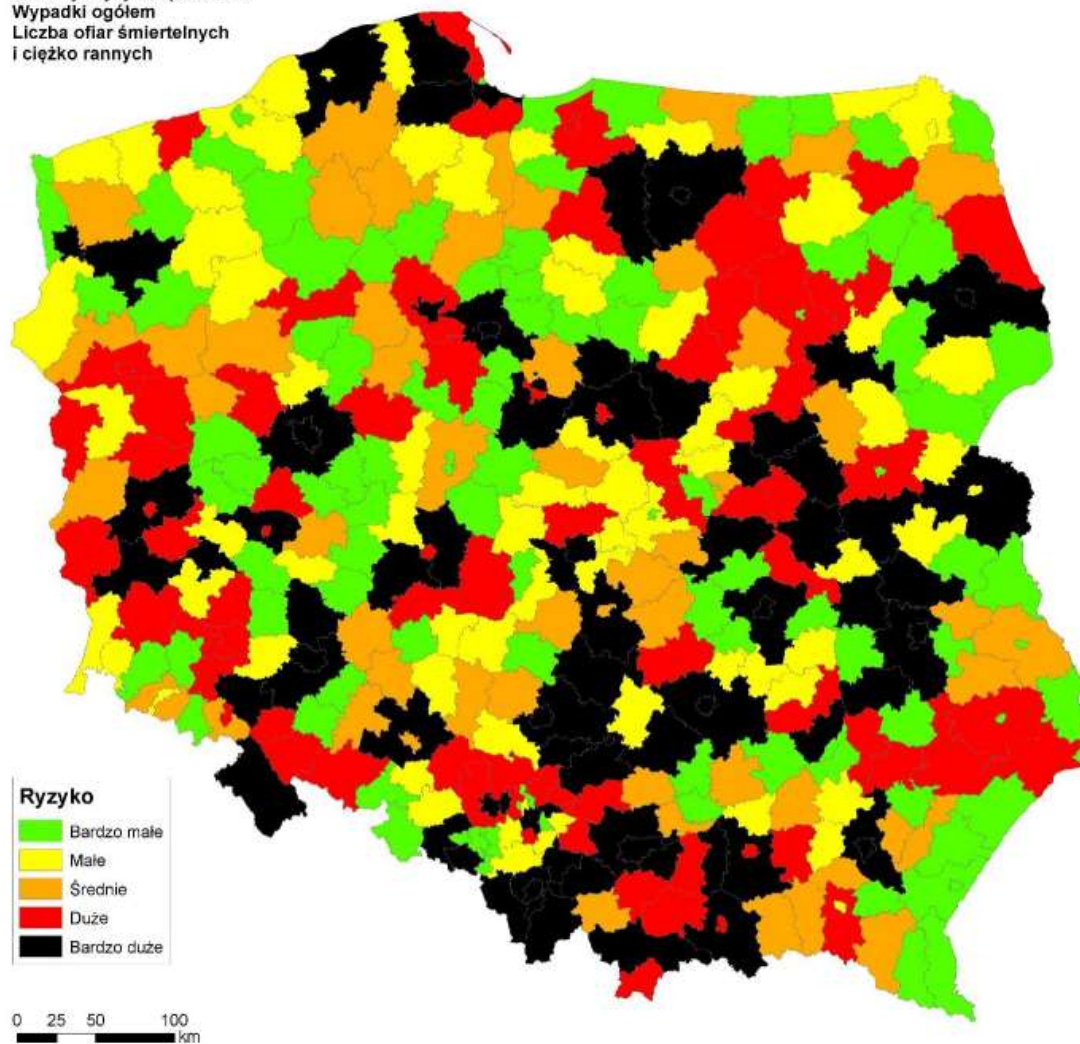
**METODA KLASYFIKACJI RYZYKA ZAGROŻEŃ
WYPADKAMI DROGOWYMI
NA OBSZARACH WOJEWÓDZTW I POWIATÓW**

Warszawa / Gdańsk, grudzień 2015/styczeń 2016

Rys. 4.3 Mapa ogólnego ryzyka społecznego, wszystkie wypadki, liczba ofiar śmiertelnych i ciężko rannych, powiaty w latach 2012-2014

Powiaty - ryzyko społeczne
Wypadki ogółem
Liczba ofiar śmiertelnych
i ciężko rannych

Mapa ryzyka społecznego dla powiatów – potencjalna ofiara śmiertelna lub ciężko ranna w wypadku drogowym.

Koszty zdarzeń drogowych

Każdego roku wypadki i kolizje drogowe naruszają interes ekonomiczny państwa i obywateli, ponieważ konsumują środki, które teoretycznie mogłyby być przeznaczone na inne cele społeczne, jak np. szkolnictwo, szpitalnictwo.

Ustalanie, co najmniej raz na trzy lata, średniego kosztu społeczno-ekonomicznego wypadku drogowego, powstałego w transeuropejskiej sieci drogowej należy do zadań KRBRD wynikających z ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2017 r. poz. 128, z późn. zm.).

W roku 2015 koszty wypadków i kolizji drogowych, które zdarzyły się na sieci dróg w Polsce wyniosły szacunkowo **48,2 mld złotych**, w tym:

- wypadków drogowych - **33,6 mld złotych** (spadek o 3,5% w stosunku do roku 2014),
- kolizji drogowych - **14,6 mld złotych** (wzrost o 6% w stosunku do roku 2014).

Ze względu na skomplikowaną i czasochłonną procedurę obliczania koszty zdarzeń drogowych za rok 2016 dostępne będą najwcześniej pod koniec 2017 r.

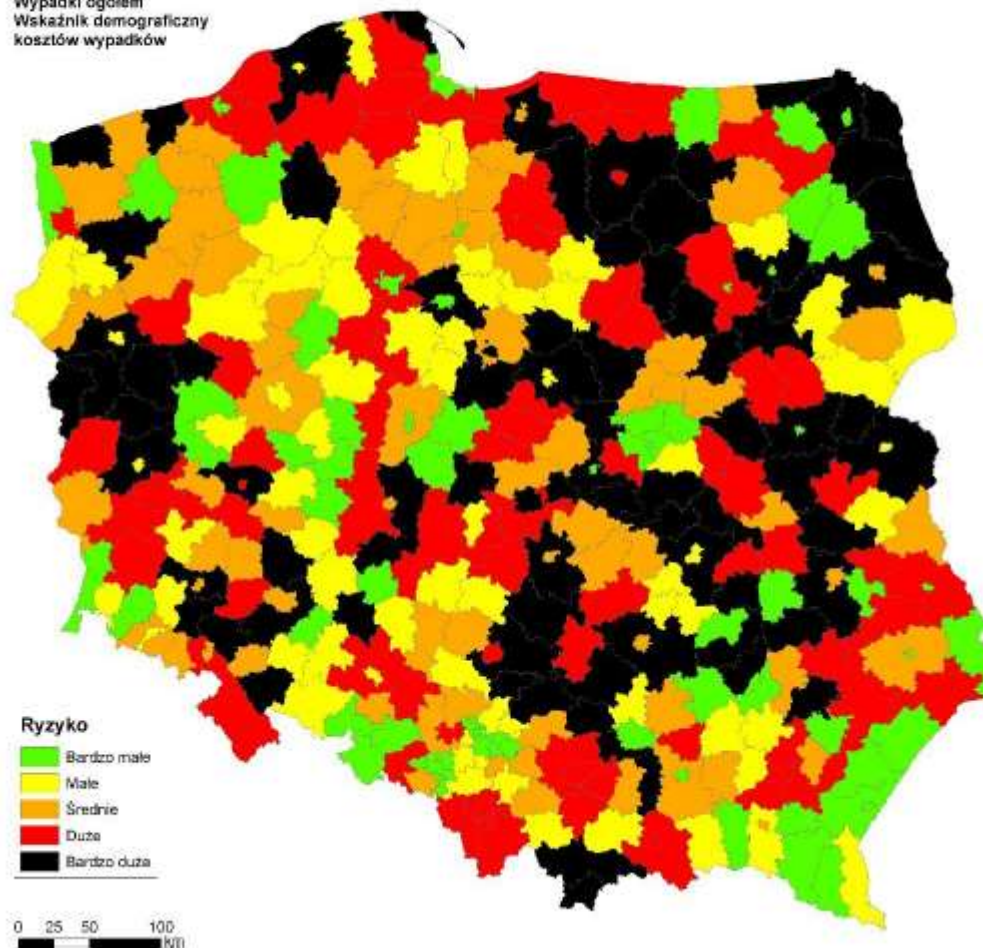

Koszty jednostkowe wypadków i kolizji drogowych w 2015 roku wyniosły:

- ❑ koszt jednostkowy ofiary śmiertelnej – **2,05 mln zł**;
- ❑ koszt jednostkowy ofiary ciężko rannej – **2,3 mln zł**;
- ❑ koszt jednostkowy ofiary lekko rannej – **26,7 tys. zł**;
- ❑ koszt jednostkowy wypadku drogowego – **1,02 mln zł**;
- ❑ koszt jednostkowy kolizji drogowej – **40,5 tys. zł**.

Rys. 4.7 Mapa unormowanego ryzyka społecznego, wszystkie wypadki, wskaźnik demograficzny kosztów wypadków, powiaty w latach 2012-2014

Powiaty - ryzyko społeczne
Wypadki ogółem
Wskaźnik demograficzny
kosztów wypadków

Mapa ryzyka społecznego dla powiatów – potencjalna ofiara śmiertelna lub ciężko ranna w wypadku drogowym – KOSZTY WYPADKÓW.

Zarządzanie prędkością na drogach samorządowych

Na zlecenie Sekretariatu Krajowej Rady Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego powstało opracowanie : „**Wytyczne zarządzania prędkością na drogach samorządowych**” (opracowane w X 2016 r.).

Podręcznik podzielono na trzy części:

- część I - wprowadzająca do problematyki zarządzania prędkością zatytułowana „*Zarządzanie prędkością i jego rola z uwagi na funkcjonowanie sieci dróg samorządowych*”,
- część II będąca właściwymi wytycznymi pt. „*Wytyczne zarządzania prędkością na drogach samorządowych*”,
- część III będąca katalogiem wybranych środków zarządzania prędkością omawianych w części I i II.

Parametry dróg samorządowych

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA TRANSPORTU I GOSPODARKI MORSKIEJ z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz.U nr 2016 nr 124 - tekst jednolity)

§ 4 ust. 2 :

Droga zaliczona do jednej z kategorii w rozumieniu ustawy o drogach publicznych powinna spełniać wymagania techniczne i użytkowe określone dla następujących klas:

- 1) krajowa - klasy A, S lub GP;
- 2) wojewódzka - klasy GP lub G;
- 3) powiatowa - klasy GP, G lub Z;

(UWAGA : mogą posiadać także przekroje dwujezdniowe)

- 4) gminna - klasy GP, G, Z, L lub D.

(UWAGA : mogą posiadać także przekroje dwujezdniowe)

Jak zapewnić bezpieczeństwo ich użytkownikom ?

Różne otoczenie drogi
i różne grupy
użytkowników dróg

Różne sposoby zagospodarowania
przekroju drogi w obszarach
zabudowanych

Podejmowane próby uspokojenia ruchu

EFEKT : ograniczenie prędkości jazdy.

... ale drogi powiatowe i gminne to także często takie przekroje i zagospodarowanie przyległego terenu.

BEZPIECZEŃSTWO PIESZYCH

Zgodnie z obowiązującym w Polsce „Prawem o ruchu drogowym” (Dz. U. z 2017 r. poz. 128, z późn. zm.) pieszy idący wzdłuż drogi może poruszać się:

- poboczem drogi, w tym utwardzonym – gdy brak jest wydzielonego ciągu pieszego; szerokość pobocza zależy od klasy technicznej drogi,
- wydzielonym ciągiem pieszym (chodnikiem), zlokalizowanym bezpośrednio przy jezdni, oddzielonym od niej (np. pasem zieleni) lub usytuowanym poza rowem drogowym,
- ciągiem pieszo-rowerowym ze wskazaniem stron po których prowadzony jest ruch pieszy i rowerowy lub bez ich wskazania (wówczas z pierwszeństwem w stosunku do ruchu rowerowego),
- całą szerokością drogi w strefach zamieszkania, mając wówczas bezwzględne pierwszeństwo wobec kierujących pojazdami.

Dla poprawy widoczności pieszych po zmierzchu, wprowadzony został z dniem 31 sierpnia 2014 r. przepis obligujący ich do używania poza obszarem zabudowanym elementów odblaskowych w sposób widoczny dla innych uczestników ruchu.

INFRASTRUKTURA DLA RUCHU PIESZEGO I ROWEROWEGO

TRUDNE PYTANIA – TRUDNE DECYZJE

- Jakie aspekty i argumenty powinny przemawiać za wybudowaniem chodnika czy ścieżki rowerowej ?*
- Czy na obszarze niezabudowanym planować budowę chodnika, jeżeli brak jest miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego ?*
- Jak chodnik wpływa na obsługę terenów przyległych do drogi w kontekście obsługi pól przez sprzęt rolniczy ?*
- W jakich przypadkach nie powinno się planować budowy chodnika ?*
- Czy zawsze oczekiwania niechronionych uczestników dróg powinny być priorytetem przy podejmowaniu decyzji?.*

TEORIA, a PRAKTYKA :

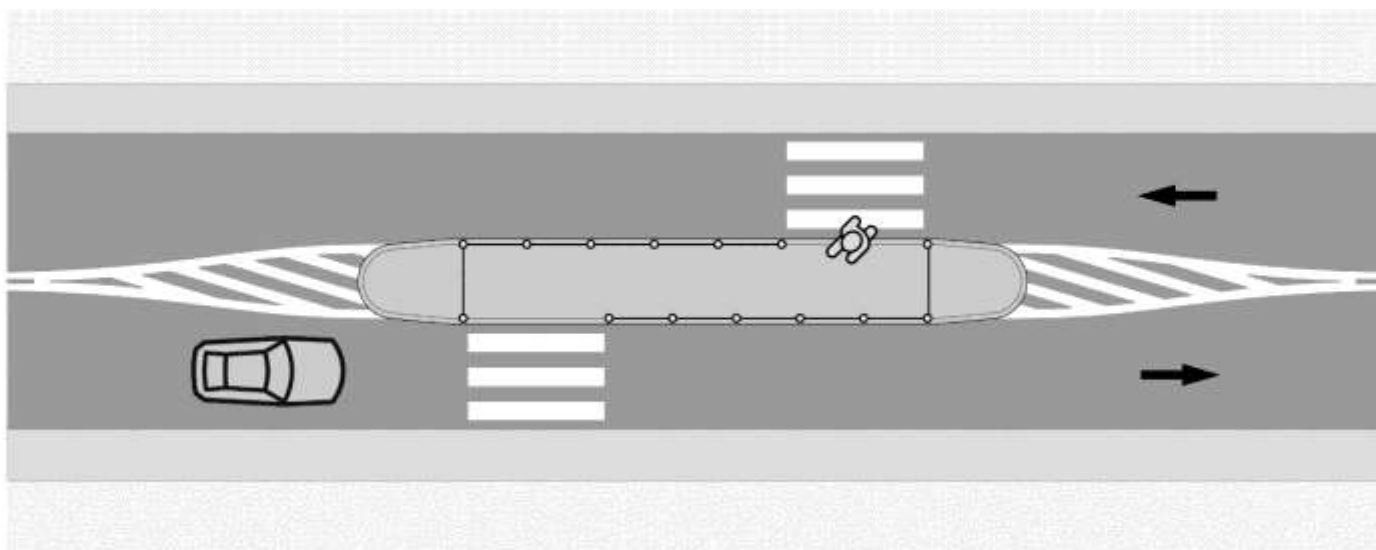
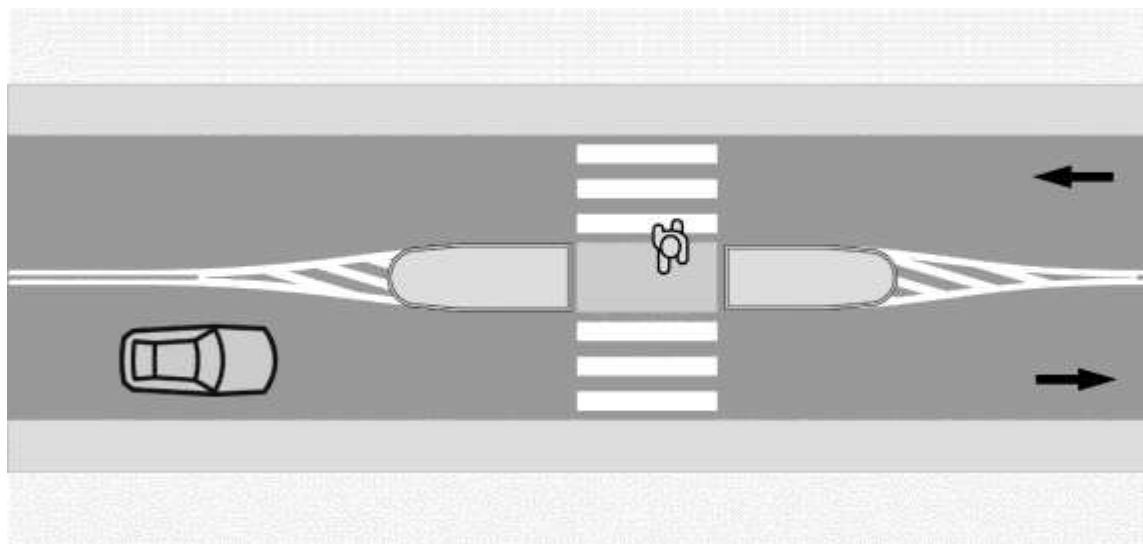

... miejsce pieszego we współczesnym przekroju ulicy ?

Droga o przekroju z poboczami wchodzi na nasyp, ale jest zapotrzebowanie na ruch pieszy do pobliskiej miejscowości – trzeba to „jakoś” rozwiązać, czy bezpiecznie ?

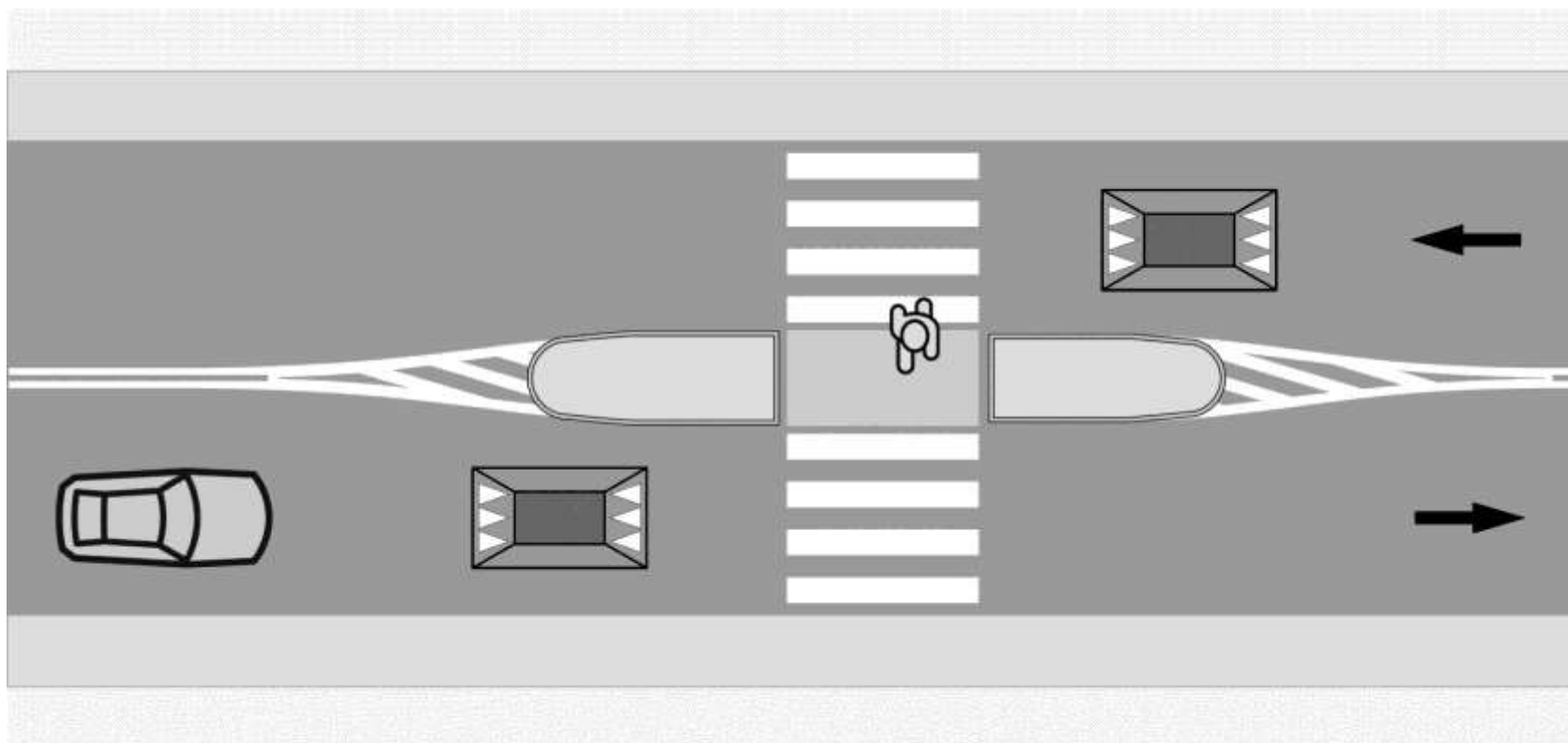
Schematy zastosowania azylu w osi jezdni.

Przykład estetycznego azylu dla pieszych, zlokalizowanego w osi jezdni.

Schemat zastosowania azylu w osi jezdni i progów zwalniających płytowych.

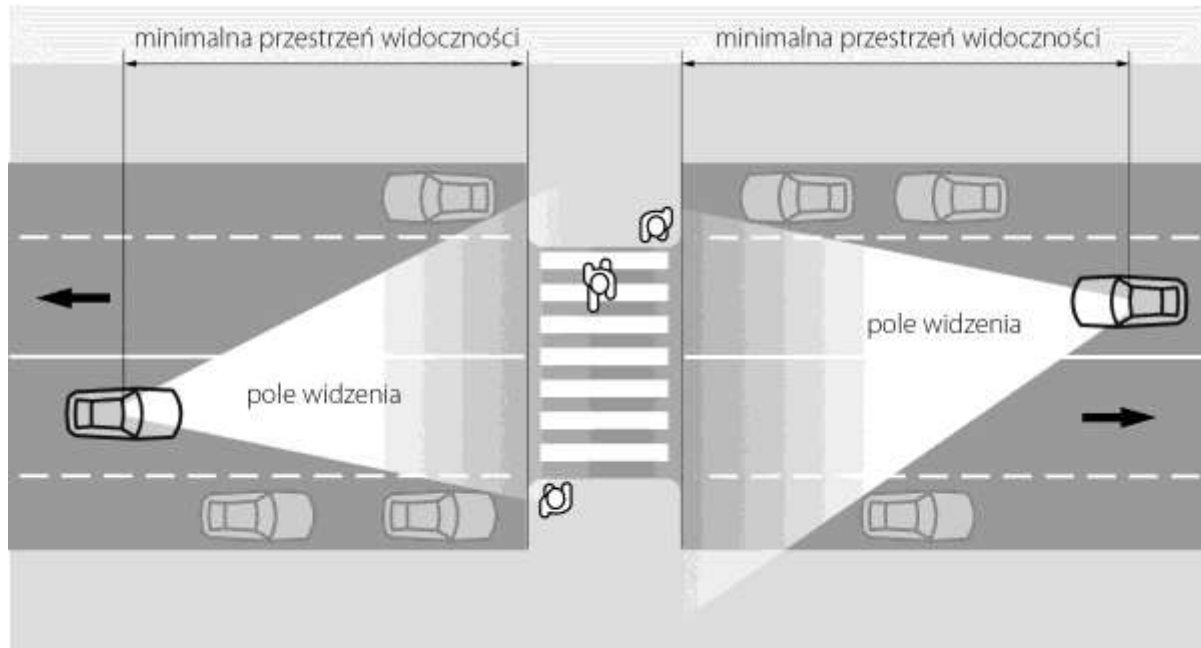

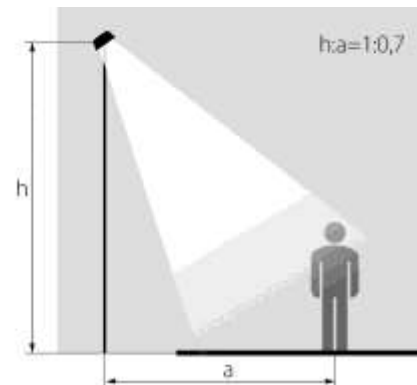
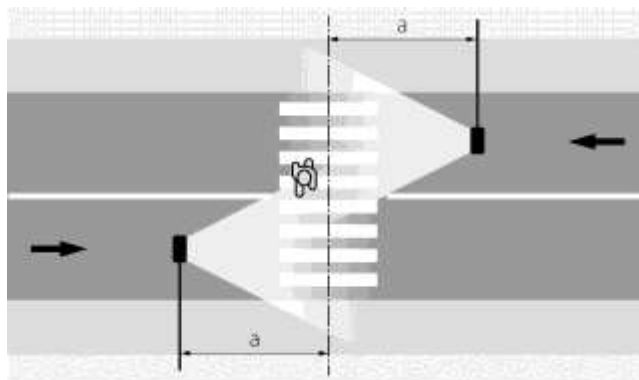
Przekroje dwujezdniowe z długimi przejściami dla pieszych są szczególnie niebezpieczne.

Warunki widoczności

Prawidłowe oświetlenie

Przykład prawidłowo oświetlonego przejścia dla pieszych.

Dzięki odpowiedniej lokalizacji źródeł światła kierowca widzi pieszego w naturalnych barwach.

Jaki rodzaj infrastruktury dedykowanej rowerzystom możemy zaprojektować i wybudować ?

Rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz.U. z 2016 r. nr 124 – tekst jednolity)

Rozdział 9 Ścieżki rowerowe

§ 46. 1. Usytuowanie ścieżki rowerowej względem jezdni powinno zapewnić bezpieczeństwo ruchu.

2. Odległość ścieżki rowerowej od krawędzi jezdni oraz jej usytuowanie powinny odpowiadać wymaganiom określonym w § 43 ust. 1 **(jak dla chodnika)** :

(§ 43. 1. Usytuowanie chodnika (poprzez analogię - ścieżki rowerowej) względem jezdni powinno zapewniać bezpieczeństwo ruchu. Odległość chodnika od krawędzi jezdni, z zastrzeżeniem ust. 3 i 4, nie powinna być mniejsza niż:

- 1) 10,0 m - w wypadku ulicy klasy S;
- 2) 5,0 m - w wypadku ulicy klasy GP;
- 3) 3,5 m - w wypadku ulicy klasy G)

z zastrzeżeniem ust. 3 **(jak dla chodnika)** :

(3. W wyjątkowych wypadkach, uzasadnionych warunkami miejscowymi oraz przy przebudowie albo remoncie ulic, o których mowa w ust. 1, dopuszcza się usytuowanie chodnika (poprzez analogię - ścieżki rowerowej) bezpośrednio przy jezdni, przy czym w wypadku ulic klasy S i GP - pod warunkiem zastosowania ogrodzenia oddzielającego chodnik od jezdni lub innych urządzeń zapewniających bezpieczeństwo ruchu.)

3. Na drogach klasy G, Z, L i D na terenie zabudowy dopuszcza się wyznaczenie pasów ruchu dla rowerów o szerokości nie mniejszej niż 1,5 m i nie większej niż 2,0 m każdy, przy czym dopuszcza się jej zwiększenie w obrębie skrzyżowania do 3,0 m. **Pas ruchu dla rowerów oddziela się od sąsiedniego pasa ruchu znakami poziomymi lub wyspą dzielącą.**

§ 47. 1. Szerokość ścieżki rowerowej powinna wynosić nie mniej niż:

- 1) 1,5 m - gdy jest ona jednokierunkowa;
- 2) 2,0 m - gdy jest ona dwukierunkowa;
- 3) 2,5 m - gdy ze ścieżki jednokierunkowej mogą korzystać piesi.

2. Szerokość ścieżki rowerowej należy ustalać indywidualnie, jeżeli oprócz prowadzenia ruchu rowerowego pełni ona inne funkcje.

§ 48. 1. Pochylenie podłużne ścieżki rowerowej nie powinno przekraczać 5%. W wyjątkowych wypadkach dopuszcza się większe pochylenia, lecz nie większe niż 15%. Wysokość progów i uskoków na ścieżce rowerowej nie powinna przekraczać 1 cm.

2. Pochylenie poprzeczne ścieżki rowerowej powinno być jednostronne i wynosić od 1% do 3%, w zależności od rodzaju nawierzchni, i powinno umożliwiać sprawny spływ wody opadowej.

UWAGA : ostatnia nowelizacja rozporządzenia (zawarta w tekście jednolitym z 2016 r.) nie wprowadziła żadnych zmian w odniesieniu do infrastruktury dedykowanej rowerzystom – nadal jako obiekt budowlany projektujemy i budujemy „**ścieżki rowerowe**”.

A jaki rodzaj infrastruktury dedykowanej rowerzystom możemy eksploatować ?

Ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. z 2017 r. poz. 128, z późn. zm.) i akty wykonawcze.

ROWER W RUCHU DROGOWYM - definicje

rower – pojazd o szerokości nieprzekraczającej 0,9 m poruszany siłą mięśni osoby jadącej tym pojazdem; rower może być wyposażony w uruchamiany naciskiem na pedały pomocniczy napęd elektryczny zasilany prądem o napięciu nie wyższym niż 48 V o znamionowej mocy ciągłej nie większej niż 250W, którego moc wyjściowa zmniejsza się stopniowo i spada do zera po przekroczeniu prędkości 25 km/h.

droga dla rowerów – droga lub jej część przeznaczona do ruchu rowerów, oznaczoną odpowiednimi znakami drogowymi; droga dla rowerów jest oddzielona od innych dróg lub jezdni tej samej drogi konstrukcyjnie lub za pomocą urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego

pas ruchu dla rowerów – część jezdni przeznaczona do ruchu rowerów w jednym kierunku, oznaczona odpowiednimi znakami drogowymi

ROWER W RUCHU DROGOWYM - definicje

śluza dla rowerów – część jezdni na wlocie skrzyżowania na całej szerokości jezdni lub wybranego pasa ruchu przeznaczona do zatrzymania rowerów w celu zmiany kierunku jazdy lub ustąpienia pierwszeństwa, oznaczona odpowiednimi znakami drogowymi

przejazd dla rowerzystów – powierzchnia jezdni lub torowiska przeznaczona do przejeżdżania przez rowerzystów, oznaczona odpowiednimi znakami drogowymi

Ostatnie zmiany w aktach wykonawczych w zakresie znaków i sygnałów drogowych dedykowanych rowerzystom wprowadzono jesienią 2015 r.

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRÓW INFRASTRUKTURY I ROZWOJU ORAZ SPRAW
WEWNĘTRZNYCH**

z dnia 3 lipca 2015 r.

**zmieniające rozporządzenie w sprawie znaków
i sygnałów drogowych**

[\(Dz. U. z 7 września 2015 r. poz. 1313\)](#)

ORAZ

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA INFRASTRUKTURY I ROZWOJU

z dnia 3 lipca 2015 r.

**zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków
technicznych dla znaków i sygnałów drogowych oraz urządzeń
bezpieczeństwa ruchu drogowego i warunków ich umieszczania
na drogach**

[\(Dz. U. z dnia 7 września 2015 r. poz. 1314\)](#)

ZNAKI PIONOWE :

Katalog znaków pionowych (i ich odwołań) nie uległ zmianie.

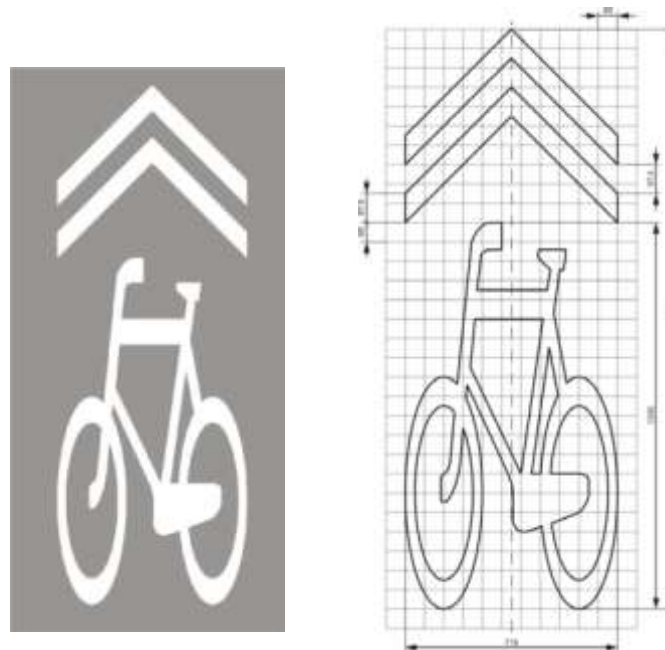
UWAGA : DODANO NOWY ZNAK POZIOMY P-27
(okres dostosowania do : 30.VI. 2017 r.)

Znak P-27 „kierunek i tor ruchu roweru” wskazuje kierującemu rowerem tor ruchu roweru na jezdni i określa kierunek jego ruchu.

JAK I GDZIE GO STOSOWAĆ ?

5.2.9.4. Kierunek i tor ruchu roweru

Rys. 5.2.9.5. Znak P-27 „kierunek i tor ruchu roweru”

Znak P-27 „kierunek i tor ruchu roweru” (rys. 5.2.9.5) można stosować na jezdni, z wyjątkiem :

- pasa ruchu dla rowerów,
- śluzu dla rowerów,
- przejazdu dla rowerzystów.

Znak P-27 umieszcza się na wylocie ze skrzyżowania i powtarza nie rzadziej niż co 50 m.

UWAGA : NOWY PRZEPIS :

Znak D-3 z umieszczoną pod nim tabliczką z napisem „Nie dotyczy” i symbolem roweru lub wózka rowerowego umieszczony na drodze o dopuszczalnej prędkości nie większej niż 30 km/h oznacza, że ruch tych pojazdów może odbywać się bez wyznaczonych pasów ruchu.

CZY BEZPIECZNY ?

TAK, ponieważ „warunki techniczne” (zał. nr 1, pkt 7.11.1) stanowią m.in., że :

Dopuszcza się dwukierunkowy ruch rowerów lub wózków rowerowych na jezdni drogi jednokierunkowej bez wyznaczania pasa ruchu dla tych pojazdów, jeżeli:

- dopuszczalna prędkość nie jest większa niż 30 km/h,**
- zapewniono bezpieczeństwo kierującym pojazdami podczas zmiany kierunku jazdy na wlotach i wylotach drogi na skrzyżowanie.**

W praktyce znak P-27 może mieć zastosowanie m.in. w takim przypadku, jeśli dopuszczalna prędkość będzie tu wynosiła 30 km/h.

Tu po 1 lipca br. powinien funkcjonować znak P-27

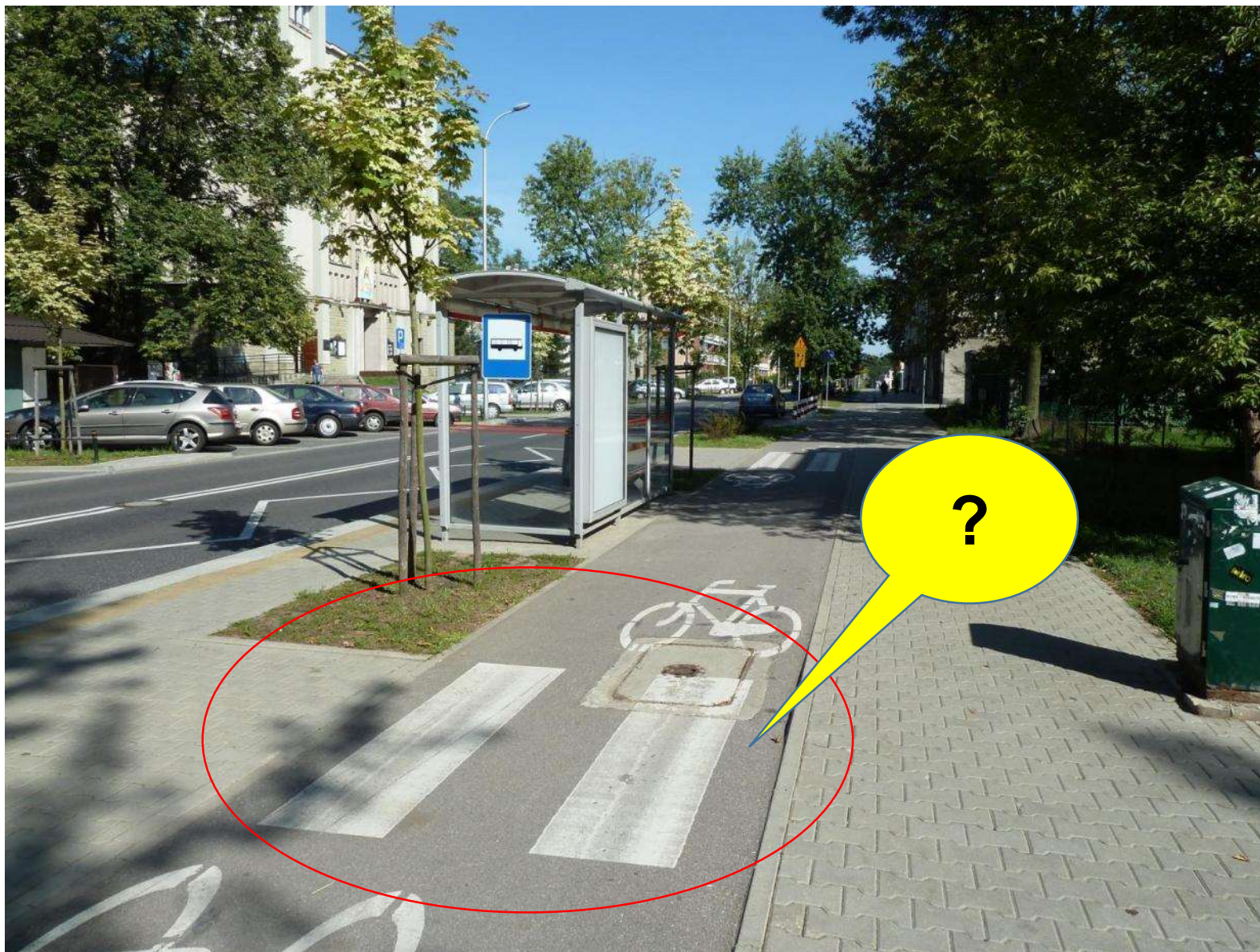
Tu także po 1 lipca br. powinien funkcjonować znak P-27

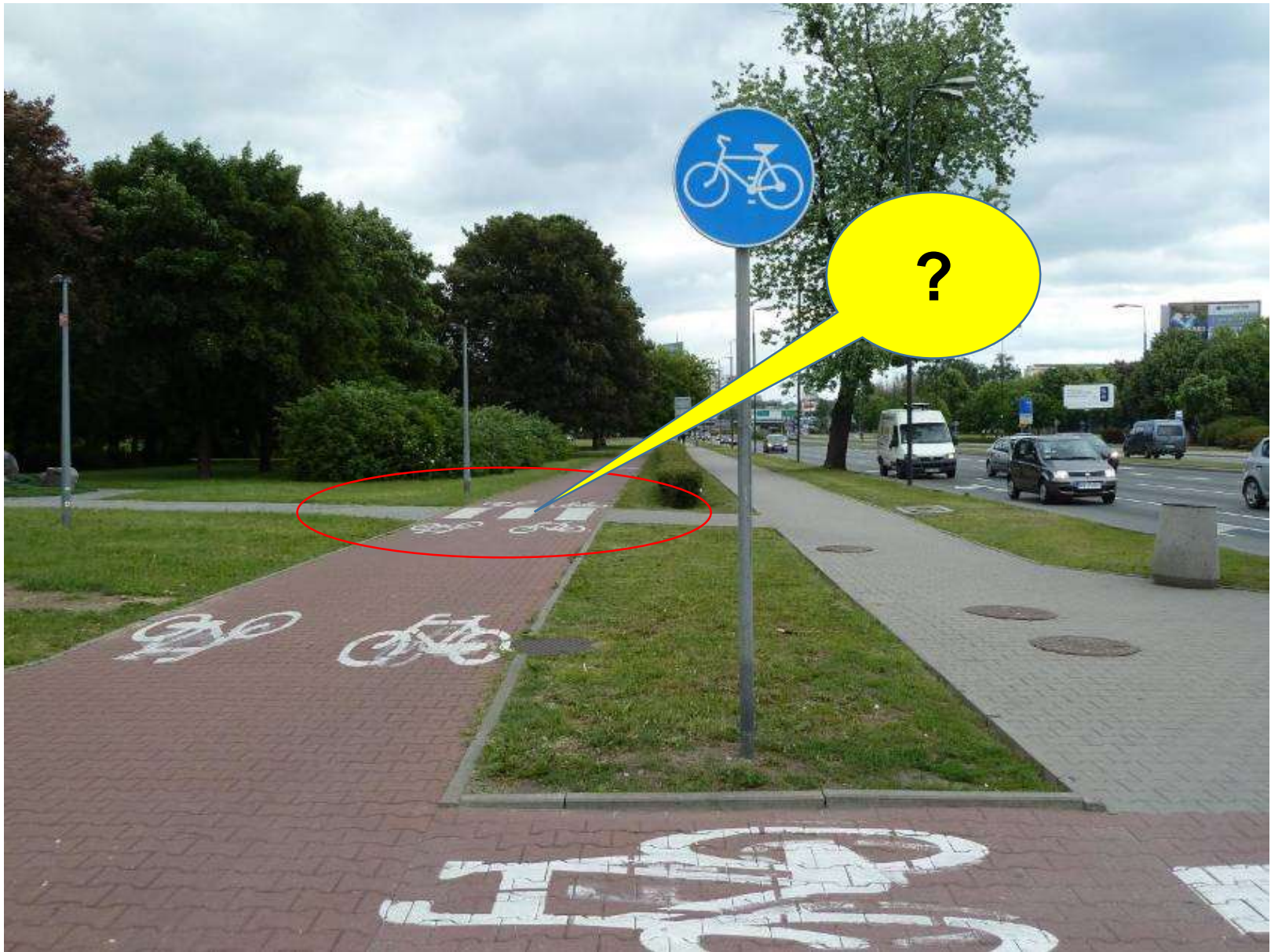
Czy taki przekrój jest bezpieczny ?

Pieszym zawsze wygodniej jest poruszać się po szerszej powierzchni.

Przykład poprawnego prowadzenia drogi dla rowerów w rejonie przystanku komunikacji miejskiej i ... problematyczne oznakowanie przejścia dla pieszych.

Skuteczna separacja ruchu pieszego i rowerowego oraz ... problematyczne oznakowanie przejścia dla pieszych.

Pasy ruchu dla rowerów

Przykład zagospodarowania przekroju ulicy o szerokości jezdni 9,0 m – 2x3m + 2x1,5 m.

Rowerem „pod prąd” – tzw. kontrapas rowerowy.

Wygoda rowerzystów kosztem ... ich bezpieczeństwa ?

Warunki widoczności z pasa postojowego.

Warunki widoczności z pasa postojowego.

Warunki widoczności z pasa postojowego.

Przykład bezpiecznego prowadzenia ruchu pieszego i rowerowego przez pas dzielący jezdnie.

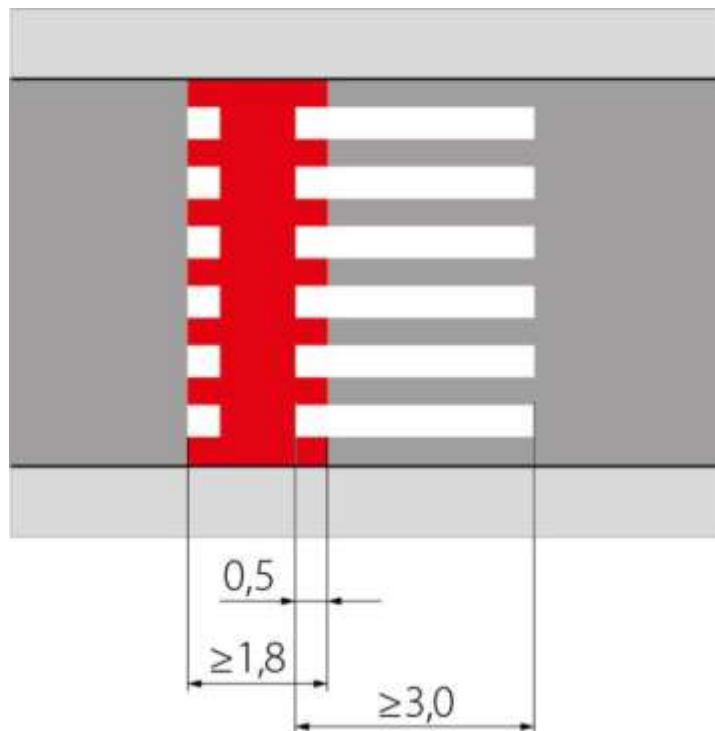

Przykład bezpiecznego wyprowadzenia drogi dla rowerów na jezdnię.

Przykład bezpiecznego wyprowadzenia drogi dla rowerów na jezdnię – szczegół z azylem.

UWAGA : NOWA MOŻLIWOŚĆ WYZNACZANIA PRZEJŚĆ DLA
PIESZYCH I PRZEJAZDÓW DLA ROWERZYSTÓW

Sygnaly świetlne

(Dz. U. z 7 września 2015 r. poz. 1313)

❑ Po § 95 dodano § 95a w brzmieniu:

„§ 95a. 1. Sygnaly świetlne nadawane przez sygnalizator S-1a dotyczą kierujących rowerem znajdujących się na części drogi przeznaczonej tylko do ruchu rowerów lub wjeżdżających na tą część drogi.

2. Przepisy § 95 ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio do sygnałów nadawanych przez sygnalizator S-1a.”

❑ Po § 97 dodano § 97a w brzmieniu:

„§ 97a. 1. Sygnaly świetlne nadawane przez sygnalizator S-3a dotyczą kierujących rowerem, znajdujących się na części drogi przeznaczonej tylko do ruchu rowerów lub wjeżdżających na tą część drogi, jadących w kierunkach wskazanych strzałką (strzałkami).

2. Przepisy § 95 ust. 1 i 2 oraz § 97 ust. 1, 3 i 4 stosuje się odpowiednio do sygnałów nadawanych przez sygnalizator kierunkowy S-3a.”

W związku z wprowadzonymi zmianami w zakresie sygnałów świetlnych wprowadzono także niezbędne **zmiany w załączniku do rozporządzenia w części „SYGNAŁY ŚWIETLNE”**:

w grupie „Sygnały świetlne dla kierujących i pieszych”:

– po punkcie 1 dodano punkcie 1a w brzmieniu:

1a) S-1a sygnalizator z sygnałami dla kierujących rowerem

– po punkcie 3 dodano punkt 3a w brzmieniu:

3a) S-3a sygnalizator kierunkowy z sygnałami dla kierujących rowerem

– po rysunku S-1 dodano rysunek S-1a:

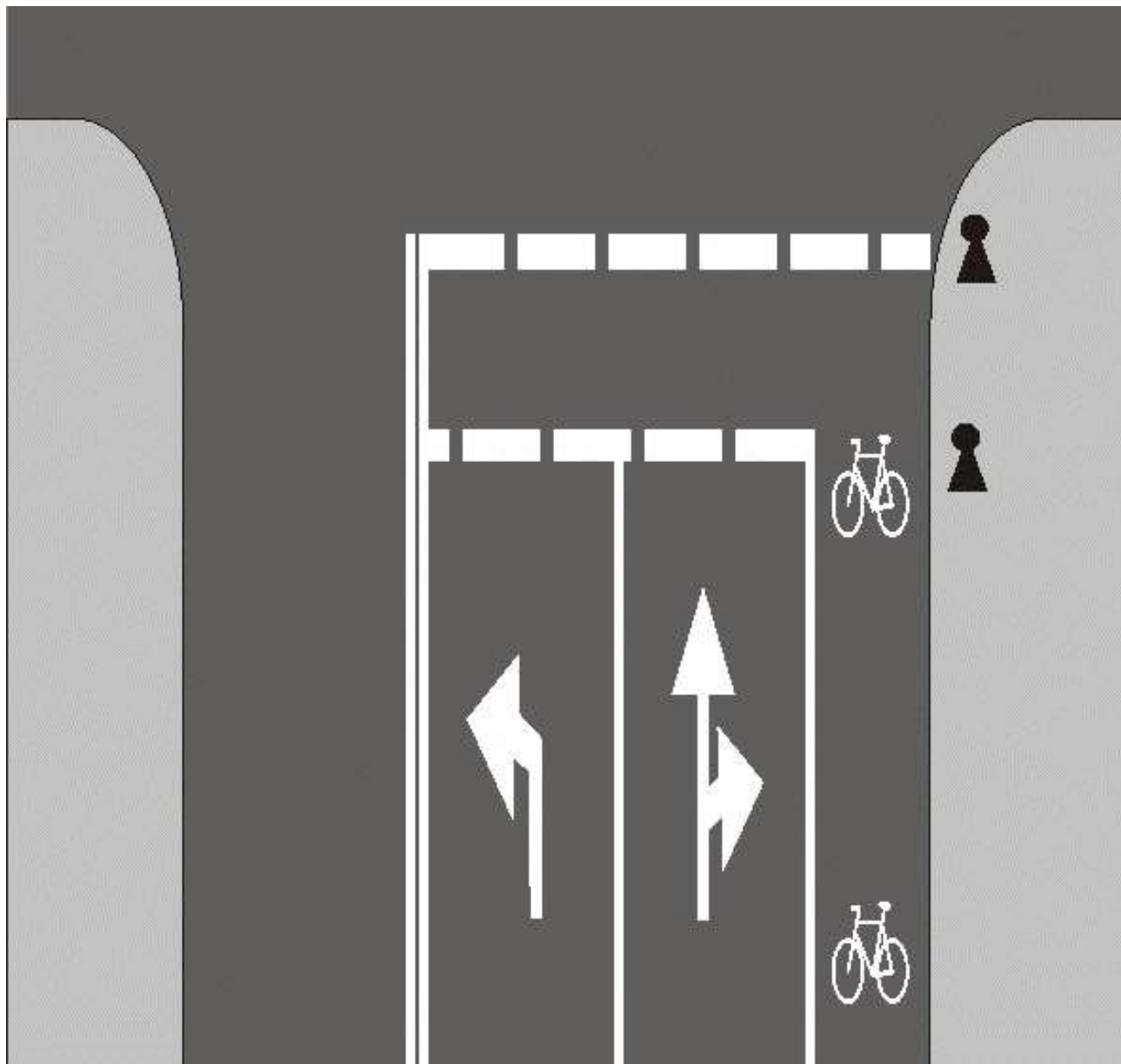
S-1a

– po rysunku S-3 dodano rysunek S-3a:

S-3a

Przykład organizacji śluzy dla rowerów na wlocie z sygnalizacją świetlną.

Krajowa Rada
BEZPIECZEŃSTWA
RUCHU DROGOWEGO

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

